

Läkare startade parti för att kunna påverka vården

Närhet och småskalighet Sjukvårdspartiet – Västernorrlands kärnfrågor

FOTO: MAX DANIELSON

– Alla politiska partier väcks ur någon form av missnöje, säger Härnösandsläkaren Anders Kempe.

Missnöjet ledde i det här fallet till bildandet av ett vårdparti. Ett vårdparti som i början inte sågs med blida ögan av de etablerade partierna, men som redan efter en mandatperiod hade sin partiledare som oppositionslandstingsråd.

II I början av 1990-talet var Anders Kempe chef för en medicinsk-kirurgisk avdelning på Härnösands sjukhus. När politikerna i Västernorrland 1993 ville spara 40 miljoner valde de att inte lyssna på sjukhusledningens eget förslag som innebar 35 sparade miljoner utan slog samman sjukhusen i Härnösand och Sundsvall. Därmed lade man ner bland annat kirurgin i Härnösand.

– Sammanslagningen väckte väldigt gny. Inte bara bland oss som hade slitit i förvaltningen och gjort en alternativ plan, utan ute i befolkningen också, säger Anders Kempe.

Han drog då slutsatsen att det inte var möjligt att påverka vårdens utveckling från tjänstemannanivå utan beslöt att i stället försöka den politiska vägen. 1994 startade Anders Kempe och kollegan

Anders Kempe tycker det är viktigare att människor engagerar sig politiskt än att de röstar på just hans parti. »Jag ser inte det här partiet som ett självändamål utan jag ser vad vi kan uppnå. Och jag tycker att vi har uppnått en del under de här åtta åren i landstingsfullmäktige men vi ställer upp för att det fortfarande finns saker att göra.«

Partier med sjukvårdsanknytning i tio landsting

II Inför valet ställer partier med sjukvårdsanknytning i namnet upp i tio landsting. I nuläget sitter sjukvårdspartier i tre landstingsfullmäktige, alla tre är oppositionspartier. Norrbottens sjukvårdsparti fick 15 procent, Sjukvårdspartiet – Västernorrland fick 10 procent, och i Västra Götaland fick Sjukvårdspartiet – Folkets vilja drygt 3 procent av rösterna i förra valet.

En del av partierna ingår i ett riksomfattande nätverk, men även om partiprogrammen ibland delvis är desamma så är varje parti ett självständigt sådant.

I följande landsting ställer, enligt valmyndigheten vecka 31, sjukvårdspartier upp i valet:

Kalmar

Medborgarpartiet: Skola–vård–omsorg

Bildades 1998, har två mandat i kommunfullmäktige i Hulfsfred, ställer i år för första gången upp i landstingsvalet.

Vill minska de långa sjukskrivningarna bland vårdpersonalen, eventuellt via frisknärvarobelöning. Vill också stänga Oskarshamns sjukhus för traditionell akutsjukvård och göra det till en specialistenhet för geriatrik och terminalvård.

Skåneregionen

Skånes patientpersonalparti, en samverkan mellan Skånepartiet och Centrumdemokraterna.

Bildades 2000.

Vill förbättra sjukvården totalt och korta köerna.

Uppland

Upplands sjukvårdsparti

Bildades 2000.

Kräver att centraliseringen av länssjukvården upphör.

Dalarna

Folkkampanjen för sjukvården (en sammanslutning av fem små partier varav ett bär det samlande namnet)

Bildades 1999.

Vill ha mer resurser till de tre små dalasjukhusen som enligt Folkkampanjen åter bör bli självständiga akutsjukhus. Vill också prioritera utökad sjukvård och omsorg framför investeringar i nya lokaler.

Lars Olof Hemmingson, Sjukvårdspartiet-Västernorrland, och blev näst största parti med 11 procent av rösterna i landstingsvalet. De åtta mandaten i landstingsfullmäktige var långt mer än partiledningen någonsin räknat med.

– Men då hände något ganska märkligt när vi kom in. Vi hade ju tagit väljare från alla partier eftersom vi är ett tvärpolitiskt parti. Det var ingen som gillade oss, det hade vi inte tänkt på. De andra blockerade ut oss genom kartellbildning.

– Och vi hade inte heller tänkt på att det här med att sitta på politiska mandat är väldigt fint. De som sitter där värnar inte om väljarna så mycket som de värnar om sin plats.

Från pest till bäst

Men efter en mandatperiod hade Sjukvårdspartiet uppenbarligen ändå gjort ett gott intryck på sina motståndare. Trots att moderaterna i valet 1998 blev största oppositionsparti i det s- och v-styrda landstinget valde fullmäktige Anders Kempe till oppositionslandstingsråd.

– Från att ha blivit betraktad som pest och paria till att efter nästa val lyftas

fram som oppositionsråd. Det såg jag som ett stort erkännande.

Anders Kempe poängterar sin syn på politikeruppdraget som ett förtroendeuppdrag som man har under en kortare eller längre tid.

– Helst kortare skulle jag vilja se, för att få lite genomströmning.

Att se uppdraget som ett jobb är helt främmande för Anders Kempe som under sina fyra år som landstingsråd fortfarande varit kliniskt verksam läkare på 40 procent.

– Ju mer politiker är heltidsanställda, desto mer lägger de sig i driftsfrågor. Som politiker ska du endast dra upp spelreglerna. Du ska slå fast ramarna och en budget, men sedan ska du dra dig tillbaka och utvärdera.

Har hindrat nedläggning

Har då Sjukvårdspartiet – Västernorrland kunnat påverka sjukvårdens utveckling i länet? Anders Kempe hävdar att utan Sjukvårdspartiet hade till exempel Sollefteå sjukhus varit nästan nedlagt nu och sjukhuset i Härnösand hade heller inte haft så mycket aktivitet som nu.

Tillsammans med mp, kd, c och fp bildades oppositionsenheten Vårdalliansen. I hårda diskussioner om landstingets budget och huruvida man kan vinna på att lägga ner enheter höll Anders Kempe hårt på sina principer om att inte lägga sig i driftsfrågor utan överlåta åt förvaltningen att hitta modellen för ett spararbete på de miljoner som måste sparas.

– Efter ganska tuffa förhandlingar lyckades vi få igenom dels att medicinkliniken i Härnösand var kvar, dels att både barn- och förlossningsavdelningar

och överhuvudtaget hela akutkirurgin som var hotad i Sollefteå fick vara kvar.

Anders Kempe säger att det är svårt för de andra partierna att tillstå att det var Sjukvårdspartiet som räddade Sollefteå.

– Men jag vill hävda det! Vi drev en oerhört aktiv närhetsfilosofi och lyckades få det att fungera.

Och det är närheten och småskaligheten i vården som är Sjukvårdspartiets kärnfrågor, att behålla en decentraliserad vård. Och nu eldar Anders Kempe upp sig:

– Vård ska bedrivas så billigt och så nära som möjligt, säger han.

– Distriktsköterskan ska göra maximalt, distriktsläkaren ska göra maximalt. Den lilla enheten ska göra maximalt. Du vinner ingenting på att transportera patienter. Det kostar bara, inte minst för patienter och anhöriga. Jag tycker att våra stora regionsjukhus bedrivs fel. De ska bedriva den högspecialiserade vården och inte den basala sjukvården. Den ska drivas av små enheter som jobbar intimt med primärvården.

– Stordrift kan du bedriva på pappersmassa och stål där kapaciteten ökar, men det blir färre och färre som jobbar. Men sjukvård förutsätter faktiskt att du har personal med, då fungerar inte stordrift utan blir en negativ faktor. Det blir tungrott.

Den största skillnaden

Och det är enligt Anders Kempe vad som är den största skillnaden mellan Sjukvårdspartiet och de etablerade partierna, som alla enligt honom står för en vårdideologi som går tvärtemot närhet och småskalighet.

Det var också det som gjorde att han från början drevs att starta ett eget parti i

Värmland

Sjukvårdspartiet i Värmland

Bildades 2001.

Vill decentralisera sjukvården i Värmland och att specialinrikta varje Värmlandssjukhus i en egen nisch.

Västra Götalands regionen

Sjukvårdspartiet – folkets vilja

Bildades 1998.

Kräver decentralisering. Vill återgå till en modell med självständiga sjukhus men med regionalt samarbete.

Västernorrland

Sjukvårdspartiet – Västernorrland

Bildades 1994.

Vill behålla en decentraliserad småskalig sjukvård i enlighet med närhetsprincipen. Anser att politiker inte bör lägga sig i sjukvårdens driftsfrågor.

Norrbotten

Norrbottens Sjukvårdsparti

Bildades 1994.

Vill att landstinget upphör att centralisera all sjukvårdsverksamhet i länet. Vill också att större del av landstingets budget går till sjukvården.

Jämtland

Sjukvårdspartiet i Jämtlands län

Bildades 2001.

Vill korta vårdköerna och förbättra personalsituationen genom att omfördela landstingets budget.

Gävleborg

Sjukvårdspartiet Gävleborg

Bildades 2000.

Kräver tre fullvärdiga och självständiga akutsjukhus, inklusive BB och förlossningsvård, i länet.

Vill ha bort s+v-majoriteten i landstinget samt avskaffa köp- och säljmodellen i sjukvården.

stället för att verka genom de gamla vanliga.

– Det finns för starka centralistiska krafter i alla partier. Jag tycker att vårdideologin är dåligt genomtänkt i de flesta politiska partier.

Och han exemplifierar med det numera slitna mantrat vård, skola och omsorg. I valet 1998 stod det överst i alla riksdagspartiernas program.

– Men har vi fått någon bättre skola, har vi fått någon bättre vård under de här fyra åren?

– Nej, vi har fått ännu längre vårdköer eller större underskott. Vi har haft flera äldreomsorgsskandaler, både vad gäller offentliga och privat. Och det har uppenbarligen inte kommit mer pengar till vården.

Och här ligger, tror Anders Kempe, förklaringen till att så många sjukvårdspartier ställer upp i höstens landstingsval.

– Det är en trovärdighetsfråga. Det här är engagerande ämnen för många, och de etablerade partierna lever inte upp till sina utfästelser.

Inte för riksnivå

Anders Kempe pekar också på att väljare blir mer och mer flyktiga i sina åsikter, något som också gynnar nya partiers tillkomst.

Men trots att det i årets val ställer upp partier med sjukvårdsanknytning i hälften av landets landstingsval ser Anders Kempe inte ett Sjukvårdsparti på riksnivå som en särskilt trolig eller önskvärd utveckling.

– Ett riksparti hanterar så otroligt mycket mer än vårdfrågor. I landstinget är ändå 80 eller 90 procent vårdfrågor.

Och han tycker att mycket av vinsten

FOTO: MAX DANIELSON

Läkare eller politiker? »I grunden är jag läkare med ett tillfälligt politiskt förtroendeuppdrag«, säger Anders Kempe, oppositonslandsingsråd i Västernorrland. »Jag har fortfarande svårt att se politikeruppdraget som ett jobb. Jag vill hela tiden bära med mig de impulser jag får, både via mitt arbete, min vardag och mitt hem. Ibland är jag politiker, ibland är jag läkare. Vi lever ju i ett kluvet samhälle...«

med ett sjukvårdsparti är att det är ett regionalparti.

– De etablerade partierna är delvis redan styrda av rikspartierna i sina tycken. Vi har ju mycket närmare till vår partiledning och då är det lättare att påverka. Jag ser det som en klar fördel att inte bli för stora.

Anders Kempe talar återkommande om demokratifrågan. Det är viktigt att så många som möjligt engagerar sig politiskt för att kunna vara med och påverka. Ett sätt är att starta ett nytt parti.

– Jag ser det som en demokratisk

svaghet när det är en så liten klick som fattar de politiska besluten.

Och det är också ett av Sjukvårdspartiet – Västernorrlands mål: att öka det politiska engagemanget.

– Visst är jag lite spänd på hur det går för oss i höst, och det är roligt om folk vill rösta på oss. Men det viktigaste är att man engagerar sig politiskt!

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se

»Har gett kunskap i landstingets politiska ledning«

II I Västernorrland har Sjukvårdspartiet – Västernorrland haft mandat i landstingsfullmäktige i snart åtta år (se föregående artikel).

Bo-Göran Widman, ordförande i Ångermanlands läkarförening, är överläkare på kirurgkliniken på Sollefteå sjukhus i Västernorrlands län. Han tycker att Sjukvårdspartiet – Västernorrland ger diskussionerna i landstinget en bra balans och att de driver sjukvårdsfrågor på ett bra sätt.

Han ser också positivt på att partiet inte var någon dagslända.

– Från fackligt håll hade vi inga speciella förväntningar när de kom. Då var de ett enfrågeparti med den enda avsikten att bevara Härnösands sjukhus, se-

dan har de drivit en bredare politik och också fått gehör för en del frågor.

Nu efter åtta år med Sjukvårdspartiet i landstinget och de senaste fyra åren med läkaren Anders Kempe som oppositonsråd tycker Bo-Göran Widman att det har kommit in kunskap i landstingets politiska ledning.

– Det är bra att kunniga personer i sjukvården engagerar sig i landstingspolitiska frågeställningar som rör sjukvården.

Partiets namn mindre viktigt

Bo-Göran Widman tycker att det är bra att Sjukvårdspartiet har jobbat för det lilla sjukhuset. Men även om han själv arbetar på ett av landets mindre sjukhus

tycker han det är svårt att säga hur sjukvården i Sollefteå hade sett ut idag utan Sjukvårdspartiet. Och han tycker att innehållet i frågeställningarna och de beslut som fattas egentligen är viktigare än partipolitiken.

– Vad partiet heter är mindre väsentligt än att man är kunnig om vad man gör i sjukvården. Ingen kan sjukvården bättre än de som jobbar där, säger Bo-Göran Widman.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se